

31. državni festival Turizmu pomaga lastna glava

POČASI MORJE JE VELIKO KOPNU RISALO OBLIKO

Mentorici:

Natalija EKART MISLETA in Anja FERLIN

AVTORJI:

Valentina BEDEK OŽVALD, Anja VIDEČNIK, Tamara FRAS, Urška ŽIŽEK

DOM ANTONA SKALE MARIBOR

Januar, 2017

Vsebina

POVZETEK	3
UVOD	4
1. O PANONSKI NIŽINI.....	5
2. TURIZEM IN ŠPORT ALI RAZVEDRILO	6
2.1. OD OLIMPIJSKIH IGER DO ŠPORTNEGA TURIZEMA	11
3. PRLEKIJA	15
3.1. PREGLED RAZVOJNIH NAČRTOV ŠPORTNEGA TURIZMA V PRLEKIJI.....	17
3.2. TURISTIČNA PONUDBA IN ZNAMENITOSTI V PRLEKIJI.....	19
4. Z NAMI NA TURISTIČNI POTI.....	23
ZAKLJUČEK.....	29
PREDSTAVITEV NA TURISTIČNI TRŽNICI.....	29
VIRI IN LITERATURA	30

TU SMO

*Naravi se ni nič mudilo.
Počasi morje je veliko –
Panonsko – vztrajno se sušilo
in kopnu risalo obliko.*

*Življenje bujno rast oznani,
v močvirju umirajo drevesa.
Mogoče še bilo pekla ni,
bog ve, če so bila nebesa.*

BOJAN GLAVAČ

POVZETEK

ŠOLA: Dom Antona Skale, Majcigerjeva 37, 2000 Maribor

tel: 02/429 57 00

e-mail: dom.antona-skale@guest.arnes.si

Naslov raziskovalne naloge: POČASI MORJE JE VELIKO KOPNU RISALO OBLIKO

Avtorji:

1. Valentina Bedek Ožvald
2. Tamara Fras
3. Anja Videčnik
4. Urška Žižek

Mentorici: Natalija Ekart Misleta, Anja Ferlin

Prlekija je eno izmed območij, ki nam ga je zapustilo Panonsko morje po svojem umiku. Zapustilo nam je rodovitna tla in razgibano površje, kjer se prepleta ravnina z gričevjem. Prlekija tako s svojimi naravnimi in kulturnimi znamenitostmi ponuja veliko možnosti za razvoj turizma. Nekatere so že dobro izkoriščene, za nekatere pa smo poskušali načrt pripraviti mi. Športni turizem je čedalje bolj razširjena in iskana vrsta turizma. Potovanje dandanes ne predstavlja več le poležavanja na plaži, ampak zajema tudi aktivno preživljanje prostega časa z različnimi vrstami športa. Zato smo raziskali možnosti aktivnega oddiha v Prlekiji. V ta namen smo se povezali s Turistično informacijskim centrom Razkrižje in z Ljutomersko turistično organizacijo ter pripravili štiridnevni aktivni oddih in v ponudbo poskušali zajeti čim bolj raznolike dejavnosti, da obiskovalcu približamo Prlekijo, njene naravne in kulturne znamenitosti ter kulinarčne specialitete, hkrati pa vključimo športno aktivnost v obliki kolesarjenja. Sami smo si že predhodno ogledali predstavljene zanimivosti, v mesecu maju pa bomo opisano ponudbo izpeljali skupaj s svojimi sovrstniki, ki bivajo z nami v Domu Antona Skale.

Ključne besede: Prlekija, športni turizem, kolesarjenje, turistična ponudba

UVOD

Več kot pozitivno izkustvo na že realiziranih projektih Doživljajske pedagogike, nas je v mesecu oktobru popeljalo v kraje nekoč imenovanega Panonskega sveta, torej na SV del naše dežele. Tovrstna oblika dela daje pozitivne rezultate na področju socializacije, razvijanja samostojnosti in osebnostne rasti otrok in mladostnikov, hkrati pa spoznavajo tudi naravne lepote in kulturne znamenitosti pokrajine.

Turizem predstavlja obliko največje miroljubne začasne selitve ljudi. Hkrati je način življenja, ki vpliva na razumevanje in občutenje doživetij na poteh turizma. Gre za uporabo dobrin oziroma storitev, ki za preživetje niso nujno potrebne. V zadnjih letih se kot najbolj pogost turistični trend pojavlja povpraševanje po neokrnjeni naravi, kulturnih in zgodovinskih zanimivostih, po spoznavanju običajev in tradicije lokalnih skupnosti in po rekreaciji ter zdravem življenju (Mrak, Lamovšek in Fikfak, 2012).

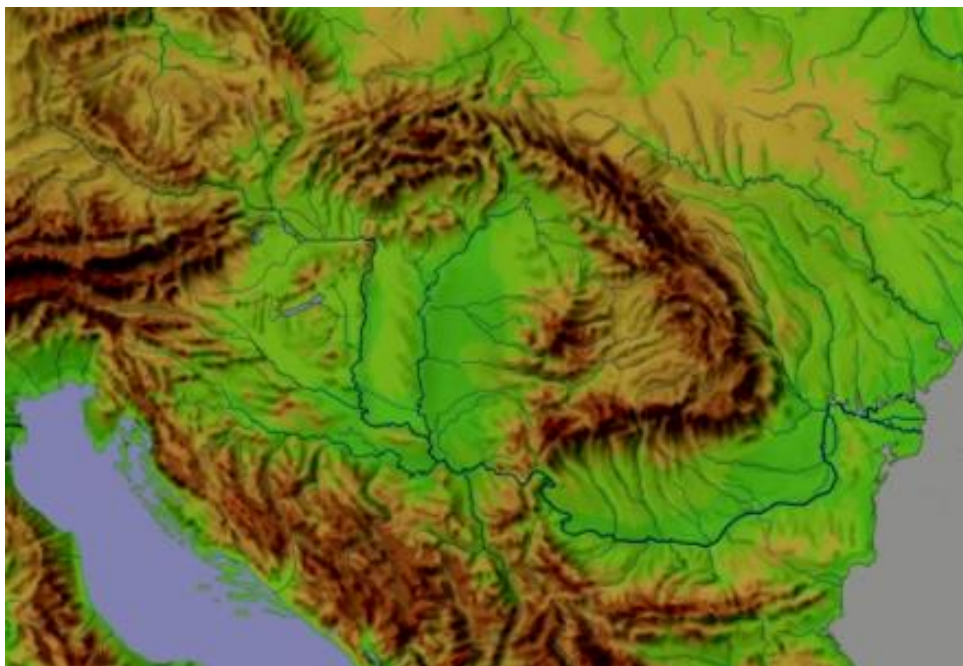
Zamisel in obenem povabilo Turistične zveze Slovenije in Zavoda RS za šolstvo sta nas dobesedno tako očarala, da smo se soglasno odločili da naše potovanje ter odkrivanje nam še do tedaj nepoznanih krajev z njihovo kulturno dediščino v okviru zgoraj imenovanega projekta prikažemo in tako spodbudimo k obiskom in ogledom številne nove obiskovalce.

Zaradi sodobnega načina življenja, ki prinaša natrpan vsakdanjik in pomanjkanje prostega časa, ljudje živijo vse bolj stresno in nezdravo ter želijo vse to nadoknaditi na počitnicah, različnih potovanjih itd. Vse več ljudi se zaveda pomena zdravega načina življenja in aktivnega oddiha, zato postaja športno preživljanje prostega časa na potovanjih in počitnicah vse bolj pogosto. Na prehodu v 21. stoletje je eden najhitreje rastočih segmentov v turizmu prav povpraševanje po potovanjih, ki združujejo šport in turizem. Hitro je postalo jasno, da sta si šport in turizem zelo blizu in da se lahko dopolnjujeta.

Dandanes potovanje torej ne predstavlja več le poležavanja na plaži, ampak zajema tudi aktivno preživljanje prostega. V nalogi je tako predstavljen turizem ter njegova vpetost v turistično ponudbo v Sloveniji in pa Prlekija, njene turistične zanimivosti in trenutna ponudba na področju športnega turizma.

1. O PANONSKI NIŽINI

Panonska nižina ali Panonska kotlina je velika nižina v Srednji Evropi, ki je nastala kot udornina ob ugrezanju površja. Kotlino je pred 60 milijoni let zalilo morje Tetis, ki se je ob koncu obdobja, ki ga imenujemo Terciar, umaknilo. Danes je ob rekah Panonske nižine močvirnati svet, deli ravnine so puhlične planote, nad ravnino pa se dvigajo osamelci, ki so zgrajeni iz starejših kamnin. Nižina ima celinsko ali kontinentalno podnebje, ki na zahodu Madžarske prehaja v celinsko polsuho ali stepsko podnebje. Čeprav na območju Panonske nižine ne dežuje obilno, je pokrajina večinoma kmetijska. Polja rodovitne zemlje bi lahko nahranila vso Evropo –zaradi česar nižino imenujemo tudi žitnica Evrope. Na puhlici se je razvila črna prst, ki nudi dobre pogoje za razvoj kmetijstva. Na ravninah prevladuje poljedelstvo s pridelavo koruze, pšenice, sladkorne pese in sončnic; na osamelcih ter obrobni gričevjih pa sta pomembna sadjarstvo in vinogradništvo. Nižino po polovici deli reka Donava. Panonsko nižino obkrožajo gorovja: Alpe, Dinaridi, Karpati in Balkan.

Slika 1: Panonska nižina

Na ozemlju Panonske nižine se danes delno ali v celoti nahajajo naslednje države: Avstrija, Hrvaška, Češka, Madžarska, Romunija, Slovaška, Srbija in Ukrajina. Deli predpanonske nižine pa se nahajajo tudi v Sloveniji ter v Bosni in Hercegovini.

Na severovzhodu in vzhodu Slovenije se od vznožja Gorjancev na jugu do Goriškega na severu menjavajo najbolj prostrane ravnine in gričevja v državi. Ker ležijo na jugozahodnem robu

velike Panonske kotline, imenujemo ta del Slovenije panonski svet. Zanj je značilna izrazita pokrajinska dvojnost, in sicer ravnine, ki so jih v ledenih dobah s prodromom in peskom nasule velike reke ter na drugi strani razgibana lapornata, peščena in ilovnata gričevja. Zajema naslednja polja: Dravsko, Ptujsko in Mursko polje, Ravensko in Dolinsko dolino ter Celjsko in Krško kotlino. Znana gričevja našega panonskega sveta so: Goričko, Slovenske gorice, Haloze, Bizeljsko, Sotelsko in Kozjansko (Urbanc, 1998).

Na obširnih poljih pridelujejo žita in industrijske rastline, kot je sladkorna pesa za sladkor, ter sončnice, buče in oljno repico za olje. Tam, kjer ravnine niso primerne za polja, so obsežni travniki in pašniki, ki omogočajo pridelavo krmnih rastlin (krompir, detelja, pesa, korenje, ...) in razvoj živinoreje; kmetje gojijo predvsem govedo, prašiče in perutnino.

Predpanonski svet je pomemben tudi zaradi številnih zdravilišč, kjer prihaja na dan topla ali vroča voda. V Radencih in Rogaški Slatini pa so izviri vode, ki vsebuje raztopljene mineralne snovi tej vodi rečemo Slatina ali Radenska oziroma Mineralna voda. Največja značilnost panonskega sveta pa so štoklje (http://www.modrijan.si/fileadmin/datoteka/revija/Modri_Jan_september_WEB_01.pdf, 17. 1. 2017).

2. TURIZEM IN ŠPORT ALI RAZVEDRILO

Turizem je sestavni del človeške civilizacije, že odkar človek pomni. Skozi razvoj se pojavlja v bistveno spremenjenih oblikah. Predhodne oblike so se tako pojavljale že v času starih Grkov in Rimljanov. Potovali so z različnimi motivi, ki so bili povečini povezani z vero in s športom. V srednjem veku je prevladoval romarski, torej verski turizem. Obdobje renesanse in razsvetljenstva je s svojimi značilnostmi spodbudilo razvoj kulturnih potovanj in izletov v naravo, ki so bili povezani z odkrivanjem narave in zanimanjem za drugo kulturo. Velik napredek je turizem doživel po drugi svetovni vojni, ko so potovanja postala vedno bolj priljubljena (Standeven in De Knop, 1999).

Kraj, kamor se posameznik odpravi kot turist, imenujemo turistična destinacija. Gre za jasen in pogosto uporabljan pojem, vendar ga zaradi njegove kompleksnosti in večdimenzionalnosti težko definiramo. Razumevanje pojma destinacija se je skozi čas spreminjalo iz številnih razlogov, med njimi so tudi spremembe splošnih tržnih razmer in vedenja potrošnikov. Destinacija je beseda, ki izhaja iz latinščine, pomeni pa cilj, namen, mesto. V turizmu se je

začela uporabljati z razvojem letalskega prometa. To je bilo v 70. letih 20. stoletja. Zamenjala je do takrat uporabljana pojma turistični kraj ali mesto. Opozoriti pa moramo na dejstvo, da ne gre samo za novo poimenovanje, kajti z menjavo pojma se je spremenila tudi vsebina, saj ima sodobni potrošnik drugačne zahteve (Vodeb, 2014).

V prihodnosti se kaže povečanje zanimanja za sprostivne dejavnosti in kulturnozgodovinske zanimivosti, medtem ko se zmanjšuje zanimanje za tako imenovane klasične počitnice »sonca, morja in peska«. Potrebe turistov se spreminjajo. Turisti postajajo vedno bolj zahtevni, privlači jih drugačnost. Zaradi tega se mora turistična ponudba nenehno prilagajati in posodabljati svoje storitve. Oblikovati mora nove oblike preživljanja prostega časa (Mrak, Lamovšek in Fikfak, 2012).

Zaradi navedenih dejstev je treba preučiti nove oblike turizma in oblikovati nove ponudbe. Pomembno se je zavedati, da se trendi spreminjajo in da so za uspešnost turistične destinacije nujno potrebne posodobitve in nadgradnja že obstoječe ponudbe.

S turizmom posameznik zadovoljuje potrebe po spoznavanju drugih dežel, njihovih geografskih značilnosti in različnih kultur. Turizem je orodje, s katerim osveščamo prebivalce in vlado posamezne države o vrednosti lastne naravne in kulturne dediščine. Preko spoznavanja novih krajev in drugačne kulture se širijo obzorja posameznika. Na tak način lahko posameznik ustvarja pozitiven odnos do narave in kulture (WTO, 2005).

Razumevanje pojma športni turizem predstavlja športno preživljanje prostega časa na počitnicah, potovanjih in izletih. Športni turizem zavzema zelo široko področje, po najbolj posplošeni definiciji pa ga lahko delimo na aktivno in pasivno ukvarjanje s športom na potovanju (Standeven in De Knop, 1999).

Tako lahko ljudi delimo na tiste, ki se na počitnicah oziroma potovanjih tudi sami ukvarjajo s športnimi aktivnostmi, ter tiste, ki se na potovanje odpravijo z namenom, da bi si ogledali s športom povezane dogodke.

Trend ukvarjanja s športnimi aktivnostmi je vse pogosteje opaziti tudi na potovanjih. Da si ljudje še posebej želijo gibanja, je očitno predvsem pri opazovanju ljudi na dopustu, kjer imajo na voljo več prostega časa kot v vsakdanjem življenju. Prav zaradi tega postaja turizem vse

pomembnejša gospodarska panoga. Ko ljudje potujejo, se na oddihu aktivno ali pasivno udeležujejo športnih aktivnosti predvsem zaradi sprostitve. Tako je treba vsakemu posamezniku, ki potuje, v največji meri omogočiti športne aktivnosti.

Trenutno stanje športnega turizma pri nas se odraža v pomanjkljivi ponudbi športnih dejavnosti v okviru turistične ponudbe, predvsem v primerjavi s sosednjo Avstrijo. Le bežen pogled ali ponudba športno-turističnih storitev v tej državi ustvari povsem drugačno sliko. Ponudba športnih storitev v namene turističnih aktivnosti je pri večini ponudnikov turističnih storitev zelo pestra in predvsem kakovostno in strokovno oblikovana.

Turizem in šport sta medsebojno povezana družbeno-ekonomska pojava. Šport in športna tekmovanja imajo v turizmu pomembno vlogo. Odvijajo se v določenem kraju, kjer se posledično poveča obisk tujcev, s tem se poveča število prenočitev, turisti pa z obiskom športnih dogodkov postanejo aktivni udeleženci in jih lahko uvrstimo v skupino posameznikov, ki se poslužujejo športnega turizma. Aktivno se vključujejo v različne oblike športnih aktivnosti: vodni športi, tenis, golf, smučanje, jahanje, odbojka, rokomet, nogomet, izleti. V sodobnem turizmu je šport pogosto glavni motiv posameznikov za potovanje na določene turistične destinacije. Na turističnem trgu se pogosto uporablja kar izraz »športni izleti«. Sorodnost med turizmom, športom in športno rekreacijo se odraža v njihovi multifunkcionalnosti. Tako se je v sodobnem času razvil novi termin na področju turizma, in sicer športni turizem (Bartoluci, Škorić in Šindilj, 2013).

Šport je trenutno privlačna vsebina turistične destinacije, zato je pomembno, da znamo izkoristiti danosti za možnost razvoja športnih aktivnosti. Preučiti moramo trenutno stanje razvoja turizma in obiskanosti turistične destinacije, da lažje razmišljamo o vključevanju dodatne ponudbe.

Globalna turistična ponudba krajev, ki se soočajo s težkimi pogoji poslovanja, je neskončna. Za najboljšo možno oceno obratovalne situacije je potrebno strateško načrtovanje, ki pripomore k boljšemu razvoju turističnih destinacij. Eno najbolj znanih orodij za ocenjevanje trenutne situacije je model konkurenčnosti destinacije. Turistične destinacije (mesta, regije) niso več videti kot niz različne naravne in kulturne dediščine, ampak kot splošno privlačna točka. Gre za preplet storitev, ki zadovoljujejo potrebe turista. Storitve se primarno nanašajo na avtohtoni

ponudbeni potencial destinacije in so oblikovane tako, da pritegnejo čim večje število turistov (Uran Maravič, Bednarik in Lesjak, 2015).

Pomembno je, da v turistično ponudbo destinacije povežemo čim več raznolikih, vendar smiselnih storitev in zanimivosti, da pritegnemo zadostno število turistov.

Turistična destinacija predstavlja sistem, saj je smiselna celota, sestavljena iz posameznih delov. Za njen celoten sistem so pomembne predvsem privlačnost, strateški razvoj in konkurenčnost. Z vidika menedžmenta je destinacija virtualno podjetje. Gre za več posameznih poslovnih subjektov, ki so specializirani za določeno vrsto ponudbe, ki se zaradi skupnih interesov in poslovnih ciljev znotraj iste destinacije med sabo povezujejo, saj na tak način veliko hitreje dosegajo zastavljene cilje, kot bi jih dosegali v primeru samostojnega poslovanja, torej kot vsak posamezen subjekt zase (Vodeb, 2014).

Predlagane so bile številne definicije konkurenčnosti destinacije glede na različne pristope, vendar še vedno ni poenotene definicije. Eden najpogosteje uporabljenih pristopov temelji na gospodarski blaginji in konkurenčnost destinacije pogojuje v smislu gospodarske blaginje prebivalcev ocenjevane destinacije. Glede na definicije športni turizem težko uvrstimo kot temeljno obliko turizma na določeni destinaciji. Za oblikovanje ocene konkurenčnosti destinacije moramo športni turizem umestiti v širše oblikovano ponudbo, ki jo destinacija nudi. Športni turizem je v širšem pomenu definiran kot potovanje posameznika, ki odpotuje iz vsakodnevnega okolja, motiv za potovanje pa je aktivno sodelovanje v športu, ogled športnih tekmovanj, prireditev ali športnih muzejev ter zanimivosti (Uran Maravič, Bednarik in Lesjak, 2015).

Športni turizem predstavlja torej le del celotne turistične ponudbe določene destinacije, kajti v celoto je treba vključiti še ostale vsebine, kulinarčne posebnosti, kulturne in naravne zanimivosti.

Šport in turizem sta dva različna družbena in kulturna sistema. Pristopi s stališča turističnega gospodarskega podsistema so profitni in neprofitni. V ospredju sta ekonomska plat in storitev. Če pa pogledamo s stališča kulturnega športnega sistema, obstajajo pristopi glede na aktivno izvajanje kulturne dejavnosti in kot vsebinska specifičnost v svoji turistični obliki. V športnem

sistemu namreč obstajajo ponudbene strukture. Njihov glavni pomen je utemeljen v ekonomskem principu in pojmuje šport kot moderno aktualno premiso (Schwark, 2002).

Turizem je torej v prvi vrsti gospodarska panoga, ki v tem segmentu stremi h gospodarskim učinkom, je pa tudi družbeno-kulturni in okoljski pojav, zato enostransko gledanje nanj prinaša več škode kot koristi. Zasedovati je treba njegovo kompleksnost skozi družbeno-kulturno plat, znotraj katere lahko umestimo šport, ki predstavlja aktivno kulturno dejavnost.

Na splošno šport predstavlja pomembno dejavnost družbe in del splošne kulture. Predstavlja področje zadovoljevanja in uresničevanja potreb posameznika, hkrati pa tudi družine in najrazličnejših asociacij in institucij. Glede na stresno življenje, ki nam ga nalaga vsakdan, potrebujemo gibanje na svežem zraku. Šport je področje, ki se povezuje z zdravim načinom življenja ter s skrbjo za telesno in duševno kondicijo (Mežnar, 2012).

V današnjem času je športna aktivnost zelo priljubljena v povezavi z zdravim načinom življenja, prav tako pa v povezavi z oblikovanjem telesne strukture za potrebe sledenja modnim trendom. Iz tega razloga je potreba po razvoju turizma v povezavi z zdravim načinom življenja in aktivnim preživljanjem prostega časa toliko večja.

Pri športnem turizmu se ponudniki sklicujejo na večje potovalne agencije, kjer šport predstavlja le del celotne turistične ponudbe. Na eno oziroma na zelo malo število športnih zvrsti se praviloma osredotočajo specialne potovalne agencije, ki so pretežno majhne. Potovalne agencije tako lahko razdelimo na take, ki so naklonjene milemu, blagemu turizmu, ter na komercialno usmerjene agencije, ki sledijo trendom in modi športnih zvrsti. Pri takih oblikah so vsebine že vnaprej določene. Služijo kot izhodišče načeloma enotni skupini uporabnikov, ki se bodo ukvarjali s športom (Schwark, 2002).

Šport kot del turistične ponudbe vsekakor poveča možnosti za večje število posameznikov, ki se odločijo za določeno turistično destinacijo. V naslednjem poglavju se dotaknemo športa kot dejavnosti, ki postaja vse bolj priljubljena oblika preživljanja prostega časa, kar se odraža oziroma na veliko promovira tudi v medijih.

Definicijo športa lahko primerjamo z definicijo življenja. Življenje je namreč šport in je harmonija dihanja, gibanja in mišljenja. S harmonijo dosežemo, da postanejo besede »zdrav

duh v zdravem telesu« del nas. Šport predstavlja umetnost gibanja celega telesa, življenje pa se izraža skozi telo. Šport zadovoljuje potrebe po gibanju, igri, zabavi, lepoti, estetiki, druženju, tekmovanju z drugimi ali s samim seboj, ustvarjanju in izražanju. Kaže se kot spontana oblika igre in zadovoljevanje potreb telesa in duha ter njunega ravnotežja. Igra predstavlja svobodno aktivnost brez kakršnekoli materialne koristi in interesa. Odvija se v omejenem času in prostoru po določenih pravilih, tvori pa določene odnose med skupinami ljudi (Mežnar, 2012).

Šport je pomembna dejavnost družbe, je dokaz njene dinamike in del splošne kulture, ki pomembno bogati življenje posameznika in predstavlja prvino kakovosti življenja. V življenju sodobnega človeka je šport že sedaj, v dogledni prihodnosti pa bo še bolj postal, njegova vsakdanja potreba, za veliko večino celo sestavina življenjskega sloga. Pri tem je treba dati prednost tistim vsebinam, ki najbolj spodbujajo človekovo ustvarjalnost, razvijajo in utrjujejo njegovo moralno podobo, gojijo človekoljubnost in moralni odnos do vseh udeležencev v športu.

Razvoj športne kulture predstavlja v praksi eno najpomembnejših nalog današnjega časa in časa prihodnosti. Premajhna aktivnost lahko pomeni usodno zamudo v življenju zlasti mladih generacij, kar ima lahko pri maloštevilni naciji dolgoročne destabilizacijske posledice za njen razvoj. Odgovornost je v tej točki deljiva, zato zahteva zavestne napore vseh, in sicer posameznika in posameznice, družine, vrtcev, šol različnih stopenj, klubov, društev, športnih združenj in države ter njenih predpisov (Berčič, 2008).

2.1. OD OLIMPIJSKIH IGER DO ŠPORTNEGA TURIZEMA

Leta 1966 je Don Antony napisal razpravo z naslovom »Šport in turizem«. To je bilo eno prvih del, ki je obravnavalo športni turizem, in pomeni začetek proučevanja tega družbenega fenomena (Weed in Bull, 2004).

Seveda navedene letnice ne moremo pojmovati kot začetek športnega turizma, čeprav predhodno ni bil definiran v taki obliki, se je pa pojavil že veliko prej, na kar nas opozarjajo zgodovinska dejstva.

Olimpijske igre so bile velik magnet za udeleževanje in ogled iger. V arhivih Mednarodnega olimpijskega komiteja (MOK) (<https://www.olympic.org>) je zabeležena letnica 776 pred našim štetjem. Tako daleč v preteklost naj bi segali začetki olimpijskih iger. Tistega leta je bilo v kraju Olimpija v stari Grčiji organizirano športno tekmovanje in od tod olimpijskim igram tudi ime. Nekateri zgodovinarji se ne strinjajo in trdijo, da začetki iger segajo še dlje v preteklost. V povezavi s tem je nastalo več legend. Po nekaterih naj bi začetnik iger bil Heraklej, spet v drugih kot začetnika imenujejo Zevsa, Aristotel pa je kot začetnika iger navedel kralja Likurga in Ifita (Cimperman, 2003).

Antične olimpijske igre so predstavljale dogodek, ki je povezoval celotno Grčijo. Tekmovalci so prihajali iz vseh grških kolonij. Glavni razlogi za udeležbo so bili druženje ter skladnost duha in telesa, k čemur je stremela grška filozofija življenja. S časom so se igre iz Olimpije začele seliti tudi v druge kraje. Tako so se vsaka štiri leta organizirale še v Nemei, Delfih in Korintu. V času iger je bilo razglašeno vsesplošno premirje za lažje potovanje svobodnih grških moških, ki so lahko tekmovali. Tako so antične igre postopoma začele pridobivati na moči in iz manjših tekaških tekmovanj so se razvili veliki športni dogodki, ki se jih je udeleževalo čedalje več ljudi. Leta 146 pred našim štetjem so Rimljani začeli nadvladovati Grke, olimpijske igre pa so začele izgubljati svoj prvotni pomen, saj je bila v ospredju profesionalizacija tekmovalcev, vse večje število rimskih tekmovalcev pa je razbilo namen iger, ki je bil združevanje Grkov. Ob pojavu krščanstva in vere v enega boga so igre doživele zlom, saj je celoten smisel iger temeljil na čaščenju več bogov. Leta 393 jih je zato vladar Theodosius razglasil za barbarske in jih ukinitil. Znova so bile obujene šele leta 1894, ko jih je z ustanovnim kongresom Mednarodnega olimpijskega komiteja v Parizu obudil baron Pierre de Coubertin (Cimperman, 2003).

Rimljani so škodo na področju športnega turizma, ki so jo povzročili s posegom v olimpijske igre, popravili. Začeli so graditi terme in mesta, ki so postala znana po naravnih vrelcih, kjer pa vrelcev ni bilo, so Rimljani ustvarjali umetne. Te toplice oziroma terme so bile dobro obiskane in ljudje so potovali, da so se v toplicah oziroma termah lahko kopali. Potovanja so se s širjenjem Rimskega imperija širila po Evropi (Standeven in De Knop, 1999).

Športni turizem se je glede na predstavljeno torej izvajal že v času starih Grkov in Rimljanov. Že takrat je predstavljal velik vir dohodkov za področje izvajanja, kar se je preneslo tudi v sedanost.

Po svetovnih podatkih postaja športni turizem eden najhitreje rastočih segmentov turizma, šport in turizem pa postajata vedno bolj povezana pojava (Gibson, 2006).

Ne gre spregledati dejstva, da postaja turizem ena najpomembnejših dejavnosti gospodarstva, šport in športne vsebine pa pomemben segment sleherne celovite turistične ponudbe. Turizem je nepogrešljiv, je sestavina sodobnega življenjskega sloga in obenem pomemben del gospodarskega razvoja posameznih držav. Eden od razlogov, da postajata šport in turizem vse bolj povezana, je tudi razlog, da so različna tekmovanja (svetovna prvenstva, olimpijske igre itd.) hkrati tudi veliki turistični dogodki. Šport je za turizem vse bolj zanimivo in zaželeno tržišče, ki se nenehno širi. Svetovna turistična organizacija ugotavlja, da je šport eden od pomembnih potovalnih motivov sodobnih turistov. Šport in turizem sta večrazsežnostna in soodvisna pojava, zato višja raven športa pomeni več napredka tudi na področju turizma in obratno. V turistično razvitih državah postajata področji vedno bolj povezani, to pa se kaže tudi pri celostni turistični ponudbi držav. Tudi v prihodnje kaže, da bo šport kot turistični proizvod vedno bolj pomemben in zaželen. Še zlasti pomemben je razvoj turističnih proizvodov, ki v naravi združujejo šport oziroma športno-rekreativne dejavnosti in turizem (Berčič, 2008).

Pomembno je torej, da turistična ponudba zajema oblike športnega turizma, saj je le-ta v taki ali drugačni obliki eden glavnih motivov za potovanje velikega števila turistov.

Na turistična potovanja se posamezniki odpravljajo iz enakih neekonomskih motivov, kot se vključujejo v športne aktivnosti. Tukaj se turizem in šport ujemata, saj se ju posameznik poslužuje iz razloga zadovoljevanja potreb po sprostitvi, počitku, zadovoljstvu, boljšem počutju. Ko postane športna aktivnost eden temeljnih motivov turističnega potovanja, govorimo o športnem turizmu (Mežnar, 2012).

Športni turizem je podoblika turizma, ki posamezniku nudi zadovoljevanje določenih potreb. Pomembno je, da ga vključimo v turistično ponudbo v različnih oblikah, naj bo to v rekreativnem smislu, ponudbi športnih objektov ali športnih prireditev.

Športni turizem se nanaša na neposredne in posredne turistične koristi, povezane s potrošniki, ki potujejo na ogled ali pa sami sodelujejo v dejavnostih ali na dogodkih, povezanih s športom. Izdatki v turizmu načeloma predstavljajo neviden izvoz, saj gre za prenos denarja s strani tujih potrošnikov, ki plačujejo domače storitve. Športni turizem v današnjem času predstavlja tržno

nišo. Med drugim ta oblika turizma omogoča tehnološke spremembe, spreminjanje družbenih odnosov in povečanje regionalne dostopnosti zaradi dviga nizkocenovnega letalskega prevoza. Športna turistična ponudba je sestavljena iz različnih športov, ki so na voljo v okolici. Večina raziskav preučuje prednosti športnega turizma ali značilnosti športnih turistov (Uran Maravič, Bednarik in Lesjak, 2015).

Tudi izletništvo je lahko oblika športnega turizma, v kolikor ponudba aktivnosti vsebuje športne in rekreacijske elemente, ki je pomembna za naše delo, saj je izletništvo na področju Prlekije najpogostejša oblika turizma.

Izletništvo se izvaja tudi v krajših časovnih obdobjih (brez prenočitve), pri tem pa so učinki na turistično dejavnost manjši. Največji strošek obiskovalca je po vseh izračunih prenočitev. Tako so nosilci trženja športno-turistične ponudbe v manjših turističnih krajih kar namestitveni objekti. Vse več je specializiranih agencij za razvoj in trženje športnih dejavnosti (Klančnik, 1998).

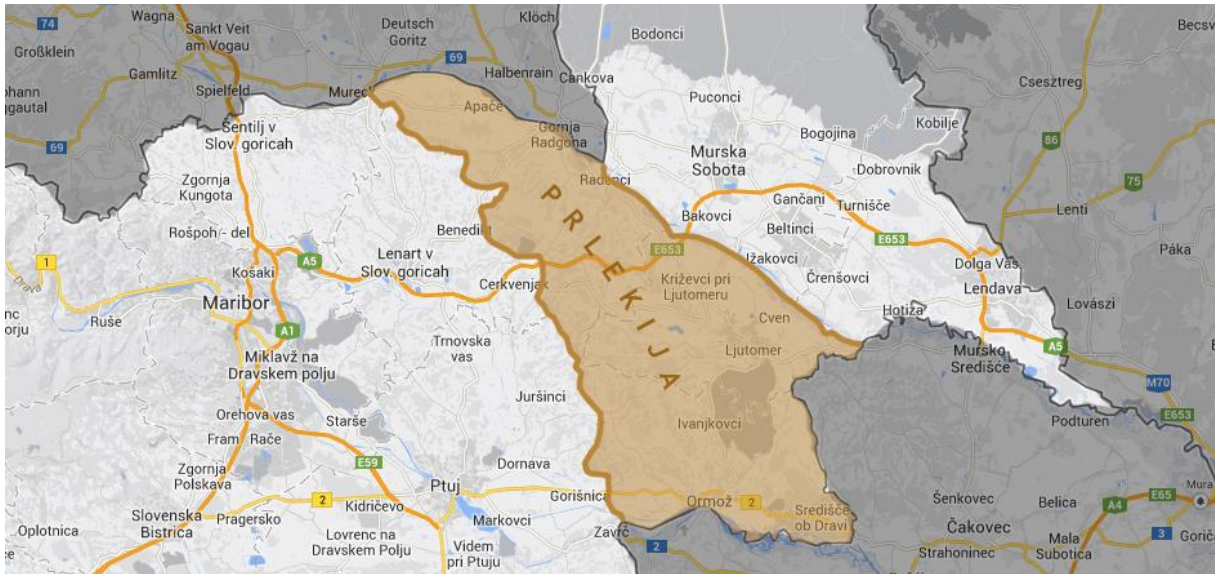
Pohodništvo se razlikuje od sprehajanja po tem, da se pohodništvo izvaja predvsem v naravi, medtem ko se sprehajajo lahko kjer koli. Za pohodništvo oziroma pešačenje se štejeta najmanj dve milj, to je približno tri kilometre prehojene poti. Skupaj s plavanjem je pohodništvo oziroma sprehajanje najpopularnejša oblika športnega turizma. V Evropi so najpopularnejši športi kolesarjenje, športi na plaži in sprehajanje oziroma pohodništvo (Standeven in De Knop, 1999).

Sodobno preživljanje počitnikovanja temelji na aktivnostih, ki izhajajo iz človeka in njegovih potreb in želja. Gre torej za aktiven oddih, ki ima na podlagi raziskav prednosti pred pasivnim preživljanjem prostih dni v turističnih krajih. Eden najbolj prepoznavnih in nenehno prisotnih motivov na področju turizma je zdravje (Berčič, 2008).

Pomembno je, da športno ponudbo razumemo in uresničujemo kot šport za vse, tako za domače kot za tuje goste, za različne ciljne skupine, za različna turistična okolja in obdobja. Sodobno preživljanje počitnic temelji na aktivnostih, ki izhajajo iz človeka in njegovih potreb in želja. Gre torej za aktiven oddih, ki ima na podlagi raziskav prednosti pred pasivnim preživljanjem prostih dni v turističnih krajih.

3. PRLEKIJA

Prlekija je pokrajina, ki leži v severovzhodnem delu Slovenije. Umeščena je med reki Muro in Dravo. Ob reki Muri zajema rodovitni ravninski svet, nato pa se dvigne v južne vinorodne predele Slovenskih goric. Prlekija je znana po bogati kulinariki z vrhunskimi vini, vijugastih terasastih vinogradih s pojočimi klopotci, bogati kulturni, naravni in etnološki dediščini, štokljah, termalnih vrelic, zdraviliščih in kasačih.

Slika 2: Prlekija

V Prlekiji so rojeni znameniti ljudje, kot so jezikoslovec Franc Miklošič, filmski ustvarjalec Karel Grossmann, lirski pesnik Stanko Vraz, skladatelj Slavko Osterc in akademski slikar Ante Trstenjak. Glavno mesto Prlekije je Ljutomer, za katerega lahko rečemo, da je taborsko, kasaško in filmsko mesto ter srce Prlekije (Vršič, 2016).

Prlekija po podatkih Območnega razvojnega programa obsega vzhodni del Slovenskih goric in sveta med Muro in Dravo. Razteza se po območju Apaškega in Murskega polja, Ščavniške doline, vinorodnih Ljutomersko-Ormoških in Radgonsko-Kapelskih goric, osrednjih Slovenskih goric med Pesnico in Ščavnico, spodnje Pesniške doline, Ptujskih goric in Ptujsko-Ormoškega polja. Prlekija je razdeljena med dve statistični regiji, Pomurje in Podravje, vendar predstavlja homogeno območje, ki ga zaokrožujejo edinstvena kultura, jezik in zgodovina (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

Sestavljena je iz 11 občin, ki so razdeljene v tri upravne enote: Gornja Radgona, Ljutomer in Ormož (Projekt RIS in SURS, 2005).

Glede na krajino se Prlekija deli na nižinske dele med Muro, Dravo in ob Ščavnici, ter na gričevnat predel, ki ga tvori severovzhodni del Slovenskih goric. Nižinski del sestavljajo Spodnje Dravsko polje, Mursko polje, Radensko polje in Apaško polje. Ta predel je prepleten z mrtvimi rokavi in je poln mokrišč. Na tem predelu so se naselja oblikovala predvsem ob ravninskih potokih. Pogled z gričevnatega predela na nižinski del daje vtis močne gozdnatosti in krajinske pestrosti (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

Na območju Prlekije živi 55.937 prebivalcev. Povprečna gostota prebivalstva je 93 prebivalcev na km². Gostota je pod povprečjem gostote poselitve v Sloveniji, ki znaša 99 prebivalcev na km², in nad povprečjem regije Pomurje, ki znaša 91,1 prebivalcev na km².

Glede na starostno sestavo v Prlekiji živi 8.873 prebivalcev, starih od 0–14 let (15,5 % vsega prebivalstva), in 8.280 prebivalcev, starih nad 65 let (14,5 % vsega prebivalstva). Oba podatka kažeta na to, da je starostna sestava prebivalcev nad državnim povprečjem. Okolica Ljutomera oziroma zaokroženo turistično območje Prlekija Ljutomer se je kljub izredno pozitivnim trendom rasti turističnega prometa in tudi rasti obsega zmogljivosti ter širitve pestrosti na ponudbeni strani v zadnjih letih znašlo na ključni prelomnici, ki zahteva jasno razvojno in trženjsko politiko v prihodnjem zadevnem obdobju, novo finančno spodbudo in njeno učinkovito izvajanje, saj bo le tako lahko ohranilo in dodatno izboljšalo ter posledično izkoristilo svojo konkurenčno pozicijo na domačem in mednarodnem turističnem trgu (Vršič, 2012).

Območje Prlekije predstavlja veliko možnosti za razvoj turizma na podeželju. Opredeljuje ga visoka raven gostoljubnosti, odlična ponudba domače kulinarike (vinogradniški okoliš), lepo podeželsko naravno okolje ter etnološke in etnografske posebnosti posameznih krajev.

Turistično zanimivost Prlekije vsekakor predstavljajo številne kulturne prireditve z ohranjanjem tradicionalnih običajev. Čeprav ima veliko kmetij ugodne pogoje za razvoj turizma, pa bi bilo treba turistično ponudbo dopolniti s športnimi vsebinami, saj je ta v tem

trenutku še pomanjkljiva. V ponudbo se lahko vključijo izletništvo, pohodništvo, posamezne različice kolesarjenja in drugi športni programi.

Prav raziskovanje področja športa in turizma je zaradi razvoja družbe in vedno novih trendov vse bolj potrebno. Za analizo stanja na področju športnega turizma v Prlekiji je bilo treba pridobiti podatke o trenutnem stanju turizma in športnih storitev, analizirati stanje nastanitvenih kapacitet, turistične in športno-turistične ponudbe, športnih objektov in infrastrukture ter analizirati statistične podatke o turističnem prometu. Tako smo prišli do ugotovitev in priporočil za nadaljnji razvoj tega področja.

3.1. PREGLED RAZVOJNIH NAČRTOV ŠPORTNEGA TURIZMA V PRLEKIJI

Strategija razvoja turizma v Prlekiji obravnava in predlaga izkoriščanje najsodobnejših trendov na področju turizma s posebnim poudarkom na trendih podeželskega turizma, trendih v trženju turizma in trendih pri razvoju posameznih turističnih proizvodov. Izpostavlja dosedanje izzive/probleme in številne še neuresničene priložnosti na področju turizma. V okviru te strategije so v Ljutomerski turistični organizaciji v sodelovanju s Slovensko turistično organizacijo (STO) naredili razvojni scenarij, ki na optimalen način izkorišča možnost razvoja turizma na strani ponudbe, hkrati pa prinaša strateške trženjske usmeritve, vključno z oblikovanjem oziroma opredelitvijo temeljnih programskih usmeritev (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

Območni razvojni program Prlekija 2014–2020 (ibid.) se v svojih načrtih za prihodnost dotika tudi turizma na področju Prlekije. Program Prlekijo opisuje kot reliefno raznoliko območje, kjer je naravna dediščina dobro ohranjena in zanimiva predvsem za razvoj zelenega – naravnega turizma in aktivnega preživljanja prostega časa. Zaradi takih naravnih danosti je Prlekija prepredena s tematskimi potmi, kot so vinske ceste, pešpoti, učne poti in kolesarske poti. Opaziti pa je pomanjkanje tematskih poti, ki bi povezovale kulturne spomenike ali rokodelsko dejavnost. Tematske poti, ki jih je kar nekaj, so potrebne obnove v smislu primerne označitve, posodobitve oziroma poenotenja označevanja. Po ustrezni obnovi se lahko poti tržijo kot skupna turistična ponudba v smislu povezovanja celotne regije. Na tak način se že izvaja projekt »Hiking & Biking« – pohodništvo in kolesarjenje, kjer se prepletajo poti ob Dravi in Muri. Projekt je zastavljen čezmejno, sovпада pa z vizijo slovenskega turizma, torej spodbuja zelen,

aktiven turizem. Tako lahko služi kot vzorec dobre prakse za nadaljnje projekte. Prlekija nudi možnosti za razvoj različnih oblik turizma, predvsem športnega: ribolov, jahanje, spust po reki Muri, paintball, jadranje na vodi, poleti z motornimi zmaji in baloni, nordijska hoja, zdravilišča in kopališča z wellness programi.

Če načrte za razvoj povežemo s prej predstavljenimi teoretičnimi izhodišči, vidimo, da temeljijo na preverjenih dejstvih in predstavljajo realne možnosti za povečano povpraševanje s strani turistov in posledično povečan obisk destinacije kot sistema, saj načrti temeljijo na povezovanju podsistemov in stremijo k temu, da se Prlekija trži kot celota. Zanimivo je tudi dejstvo, da se vsa predstavljena potencialna ponudba za prihodnost posredno ali neposredno navezuje na športni turizem, kar potrjuje naše domneve, da Prlekija ima potencial za razvoj športnega turizma.

Večje prireditve v Prlekiji predstavljajo atraktiven del turistične ponudbe. Občine jih organizirajo skozi celo leto, imajo pa športni, kulturni in zabavni značaj. Letno se na območju Prlekije zvrsti približno 100 prireditev, ki so večjega obsega in so večinoma tradicionalne oziroma se navezujejo na etnološko dediščino območja. Na vsaki prireditvi se najde prostor za predstavitev lokalne kulinarike in vin ter seveda za zabavo. Tukaj Območni razvojni program Prlekija 2014–2020 (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013) predlaga izdelavo celoletnega ali mogoče trimesečnega koledarja prireditev.

Tudi prireditve predstavljajo velik magnet za izven regijske obiskovalce območja oziroma za turiste. Načrti za prihodnost so v tej fazi morda zastavljeni nekoliko preozko. Koledar kot tak predstavlja zelo dobro rešitev, vendar je potrebno njegovo dostopnost razširiti na celotno državo, ažurno obveščati turistične agencije in morebiti izdelati ponudbo, v kateri bi bil v povezavi z določeno prireditvijo organiziran celodnevni izlet ali mogoče celo dvodnevni izlet, v sklopu katerega bi bile vključene tudi druge zanimivosti Prlekije.

Analiza SWOT kaže na naslednje ključne probleme za področje turizma (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013): nepovezana in neprepoznavana turistična ponudba ter razpršen in neuskkljen razvoj, pomanjkanje skupne promocije in blagovnih znamk, pomanjkljiva turistična infrastruktura ter premalo namestitvenih kapacitet, slabo razvite dopolnilne dejavnosti na kmetijah in premajhen interes

za podjetništvo, pomanjkanje strokovno usposobljenega kadra, pomanjkanje finančnih sredstev za usklajen razvoj in popestritev turizma na območju Prlekije, nezadostno vključevanje naravne in kulturne dediščine v turistično ponudbo.

Kot ugotavljamo, je Prlekija zanimiva turistična destinacija s številnimi zanimivostmi, vendar so le-te poznane predvsem na lokalni ravni in se premalo povezujejo v celoto. Zaradi ne povezovanja se turizem težko razvija v želeni smeri. Izsledki analize SWOT nas prav tako opozarjajo na pomanjkanje skupne promocije. Če bi na območju dosegli boljšo povezanost in pristopili k skupnemu delovanju pod eno blagovno znamko, bi bile možnosti za razvoj turizma večje. Kljub veliko zanimivostim Prlekijo omejuje pomanjkljiva turistična infrastruktura, ki pa se postopoma povečuje. S privlačnejšimi turističnimi ponodbami in z večjim številom turistov bi se zagotovo pojavili tudi vlagatelji, ki bi zagotovili boljšo infrastrukturo, predvsem kar zadeva nastanitvene zmogljivosti.

Zaradi naravnih in kulturnih danosti ima Prlekija velike možnosti za razvoj kakovostne turistične ponudbe. Le-ta lahko služi kot atraktivna dopolnilna turistična ponudba hotelskim gostom, ki so nameščeni v severovzhodnem delu Slovenije oziroma v sosednji Avstriji. Prlekija namreč leži med že uveljavljenimi turističnimi kraji, kot so Moravske Toplice, Bad Radkersburg in Pohorje. Na drugi strani podatki o razvoju turizma kažejo, da je vedno več takih turistov, ki si želijo preživeti aktivne in atraktivne počitnice. Z obojim jim je lahko ustrezno v Prlekiji, turistična pestrost pa se lahko dopolni še s tradicionalno kulinarčno ponudbo. Pomembno je predvsem to, da bomo znali vse zahteve obiskovalcev združiti in povezati v kakovostno turistično ponudbo, ki bo predstavljala celoto in bo deležna enotnega trženja in promocije. Stremeti je treba k sonaravnemu, trajnostnemu in skrbno načrtovanemu razvoju turizma. Za razvoj takega turizma ne potrebujemo velikih posegov v okolje. Valorizirati je treba vse aktualne in razpoložljive vire (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

3.2. TURISTIČNA PONUDBA IN ZNAMENITOSTI V PRLEKIJI

Turizem je perspektivna gospodarska panoga v današnjem času. In prav turizem ima na območju Prlekije s svojo bogato naravno in kulturno dediščino, bližino turističnih destinacij,

tradicijo sadjarstva in vinogradništva, gostoljubnostjo domačinov in ustrezno nastanitveno infrastrukturo velik razvojni potencial.

Prlekija ponuja številne turistične zanimivosti, od kulturnih do naravnih. Trenutno so med najbolj prepoznavnimi zanimivostmi naslednje turistične točke, ki jih bomo razdelili na tiste, neposredno povezane s športnim turizmom, tiste, posredno povezane s športnim turizmom, in tiste, pri katerih ne vidimo vzporednic s športnim turizmom.

Turistične zanimivosti na območju Prlekije, neposredno povezane s športnim turizmom, so: hipodrom in trening kasačev, ogled hlevov in vzreje konj, Ljutomer, Gezove jame, ribolov, možnost kampiranja, Mota, Gajševsko jezero, ribolov, deskanje, BIOTERME – Moravci v Slovenskih goricah, termalno kopališče s sprostitevimi storitvami (od leta 2010 HOTEL BIOTERME – hotelski kompleks s štirimi zvezdicami), Letno kopališče Ljutomer, Športno-rekreacijski center Ljutomer (nogometno igrišče, stadion, igrišča za tenis), kolesarske poti Prlekije, sprehajalne poti, jahanje, vožnja s kočijo, rafting, kajak in kanu po reki Muri, vinska cesta Jeruzalem in Srednje slovenjegoriška vinska cesta.

Turistične zanimivosti, posredno povezane s športnim turizmom, so: mestno jedro Ljutomera, trije trgi, vsak s svojim znamenjem, spomenik in Park I. slovenskega tabora v Seršenovem logu, Ljutomer, Razkriški kot s pešpotjo in ulico muzejev.

Turistične zanimivosti, ki niso povezane s športnim turizmom, so: muzejski zbirki Taborsko gibanje na Slovenskem in Splošna muzejska zbirka Ljutomer, Razstavno prodajna galerija Ante Trstenjak, Ljutomer, Cerkev sv. Janeza Krstnika z bogato baročno opremo, Ljutomer, kužno znamenje, postavljeno ob koncu kuge v krajih, Ljutomer, Lončarstvo Žuman, muzej in izdelovanje lončarskih izdelkov, Ljutomer, Kmečki muzej, Pristava, Muzej Ralo, razstava starega kmečkega orodja, Cuber, Čebelarski muzej, Krapje, Gasilski muzej, Spodnje Krapje, Vinska klet Ljutomerčan, degustacija vin, Ljutomer, Cerkev Žalostne Matere božje, Jeruzalem, Rojstna hiša jezikoslovca dr. Frana Miklošiča, Radomerščak, Sodarska delavnica Viher, Podgradje, Unikat Milan Belec, prodaja in demonstracija izdelovanja spominkov, Železne Dveri, 100 let stara preša – stiskalnica, ki še služi svojemu namenu, Radomerje, Cerkev sv. Trojice, Mala Nedelja, Cerkev sv. Roka in Sebastjana, Cezanjevci, vaške kapele in križi, vaški grbi, Hotel Jeruzalem Ljutomer, Dvorec Jeruzalem, gostinska ponudba (gostilne, bari, okrepčevalnice, hotel, turistične kmetije, itd.).

Lokalna turistična organizacija Prlekija Ljutomer na svoji spletni strani ponuja naslednje možnosti aktivnega preživljanja prostega časa: kolesarske poti, Gajševsko jezero, primerno za deskanje, ribarjenje, sprehode, kasaštvo.

Zaradi razvoja podeželskega turizma je v zadnjih letih na področju prenočitvenih kapacitet nastalo kar nekaj turističnih kmetij z nastanitvijo in tudi že prej obstoječe so se odločile, da dopolnijo svojo ponudbo, tako da so uredile nočitvene kapacitete. Hotel Jeruzalem Ljutomer je bil prenovljen v letu 2006 in ustreza kategoriji treh zvezdic, leta 2015 pa se je z menjavo lastnika preimenoval v Hotel Stela. Z odprtjem hotela v Bioterma Mala Nedelja in Dvorca Jeruzalem je območje Prlekije bogatejše za dva nastanitvena objekta s štirimi zvezdicami.

Na območju Prlekije se po podatkih za leto 2011 nahaja 51 turističnih nastanitvenih objektov (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013): 6 hotelov in bungalovov, 9 gostišč, 14 turističnih kmetij, 7 sobodajalcev, 11 apartmajev, 2 počitniški hiši in 2 kampa.

Skupna kapaciteta naštetih objektov premore 858 sob oziroma 1.581 ležišč. Glede na lokacijo so ležišča razporejena po naslednjih občinah (ibid.): Občina Radenci (704 ležišča), Občina Ljutomer (324 ležišč), Občina Veržej (222 ležišč), Občina Ormož (162 ležišč).

V letu 2011 je Prlekijo obiskalo 113.086 turistov. Od tega je bilo 73,6 % domačih in 26,4 % tujih. To znaša 2,7 % vseh turistov v Sloveniji. V letu 2013 je bilo na območju zabeleženih 293.025 nočitev, od tega 70,3 % domačih in 29,7 % tujih turistov. Glede na podatke lahko vidimo, da se zmanjšuje število nočitev tujih turistov v primerjavi z domačimi turisti, vendar pa se število vseh turistov povečuje. Iz tega lahko sklepamo o porastu zanimanja domačih obiskovalcev in turistov za to turistično območje.

Glede na porazdelitev po občinah in glede na nastanitvene kapacitete (tabela 1) ni presenetljiv podatek, da največ nočitev beležijo v občini Radenci, kar 125.455, sledi občina Veržej s 114.549 nočitvami, občina Ljutomer pa kljub večji ponudbi nastanitvenih kapacitet beleži le 39.900 nočitev. Podatki so v skladu z uveljavljenimi turističnimi destinacijami, kjer je razvit zdraviliški turizem (Terme Radenci, Terme Banovci, Bioterme Mala Nedelja) (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

V Prlekiji nudi turizmu podporo služba turističnih vodnikov, ki šteje 88 turističnih vodnikov. Od tega jih je večina lokalnih vodnikov z licenco za vodenje po občinah ali upravnih enotah, 14 vodnikov pa ima opravljeno državno licenco. Prlekija ima po podatkih za leto 2013 sedem turističnih informacijskih centrov (ibid., 2013): Gornja Radgona, Radenci, Ljutomer, Apače, Jeruzalem, Ormož, Sveti Jurij ob Ščavnici.

Kot smo že omenili, v Ljutomeru deluje še lokalna turistična organizacija, v Veržaju pa Rokodelski center DUO. Na območju Prlekije je aktivnih 41 turističnih društev, tri planinska društva, dve ribiški družini, lovska društva in športna društva. Društva predstavljajo dodatno podporo turizmu na lokalni ravni (ustni vir Ivanušič, 2016).

Enogastronomska ponudba na območju Prlekije se deli na tri kategorije ponudnikov: gostilne, restavracije, slaščičarne, turistične kmetije, vinotoči, izletniške kmetije in vinske kleti.

Največji delež glede na letne prihodke kaže prva kategorija: gostilne, restavracije, slaščičarne. Največji porast od leta 2007 do leta 2011 je mogoče zaznati v kategoriji turističnih oziroma izletniških kmetij, vinotek in vinotočev, kjer je število ponudnikov naraslo z 29 na 37. Ta podatek lahko povežemo z razvojem športnega turizma v Prlekiji v smislu izletniške ponudbe, pohodništva in kolesarjenja, ki je postalo trend v Prlekiji in z ustrezno promocijo bo naraščala tudi obiskanost območja (Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona, 2013).

4. Z NAMI NA TURISTIČNI POTI

Želje in pričakovanja turistov, ki se poslužujejo športnih storitev, so vsekakor zanimiva tudi za ponudnike tovrstnih športnih storitev. V kolikor želijo uspeli in privabljati ljudi, morajo slediti trendom in prisluhniti željam ljudi, od katerih je pravzaprav odvisen njihov obstoj. V Prlekiji izstopajo predvsem trije večji ponudniki turističnih storitev, ki svojo ponudbo usmerjajo tudi v promocijo športnoturističnih storitev.

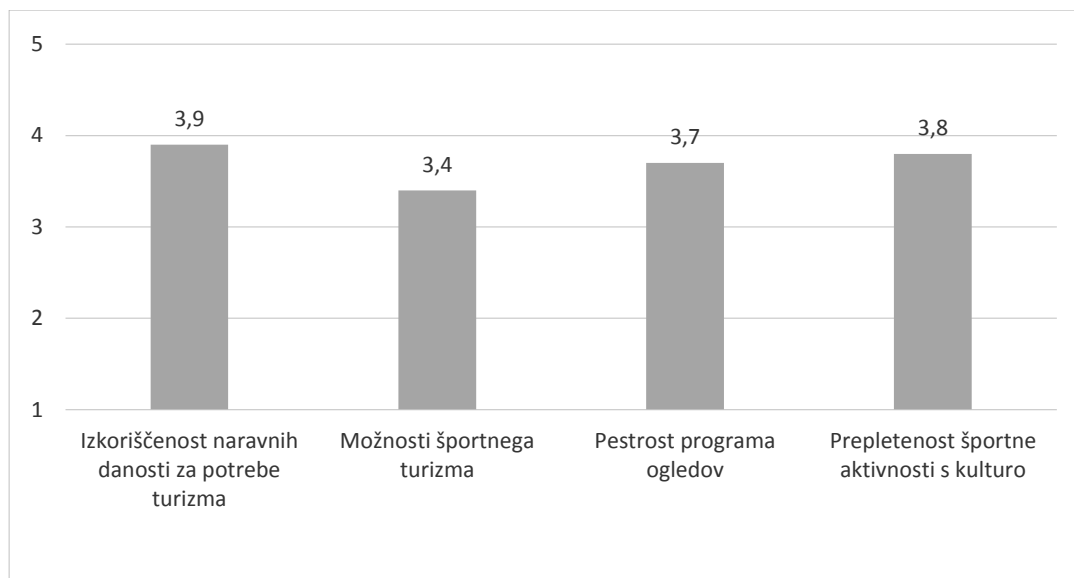
O usmeritvi in pomembnosti športnega turizma smo poizvedovali v pisarni LTO Prlekija Ljutomer in dobili informacijo, da bo LTO Prlekija Ljutomer nudila turistično-sprostitutveno aktivnost kot dodatno ponudbo ter v skladu s svojim poslanstvom vodila koordinacijo med ponudniki ter promocijo in en del trženja športnih programov, ki jih bodo imeli zainteresirani ponudniki. V skladu s tem se bodo Bioterme Mala Nedelja usmerile predvsem na širši krog ljudi različnih sposobnosti, torej bo ponudba usmerjena bolj množično in namenjena tako imenovanim rekreativcem. Bioterme Mala Nedelja bodo tržile pohodniške in kolesarske programe za individualne rekreativce. V Hotelu Stela Ljutomer izkazujejo interes trženja mesta Ljutomer kot destinacije, priljubljene za športnike. S tem bi se povečalo zanimanje za mladinske in tudi članske ekipe, ki bi bile pripravljene del svojih priprav ali treningov izvesti v Ljutomeru in okolici (ustni vir g. Vršič, LTO).

Najprej pa predstavimo rezultate kratke ankete, ki smo jo izvedli s pomočjo Turistično informacijskega centra Razkrižje. Razdelili smo jo 45. turistom iz okolice Ljubljane, ki so prišli na enodnevni izlet v Prlekijo. Ustavili so se tudi na Razkrižju, kjer je njihov program vključeval rekreacijski pohod z ogledom kulturnih in naravnih zanimivosti ter kulinarčno ponudbo Razkrižja. Povprašali smo po njihovem zadovoljstvu s ponudbo turističnih storitev v Prlekiji.

Anketiranci so najbolj zadovoljni z izkoriščenostjo naravnih danosti za potrebe turizma. Zadovoljni so tudi s samo prepletenostjo športne aktivnosti s kulturo, prav tako jim je blizu pestrost programa ogledov v Prlekiji. Možnosti športnega turizma so anketiranci označili nadpovprečno. Srečali so se s pohodništvom, njihova nadpovprečna ocena možnosti športnega turizma pa se predvidoma nanaša na videne športne površine in objekte, ki se nahajajo v Prlekiji. Pridobljen rezultat smo prikazali tudi na grafu. S tem podatkom si lahko pomagamo pri oblikovanju še bolj atraktivne turistične ponudbe.

Graf 1: Zadovoljstvo s ponudbo turističnih storitev v Prlekiji

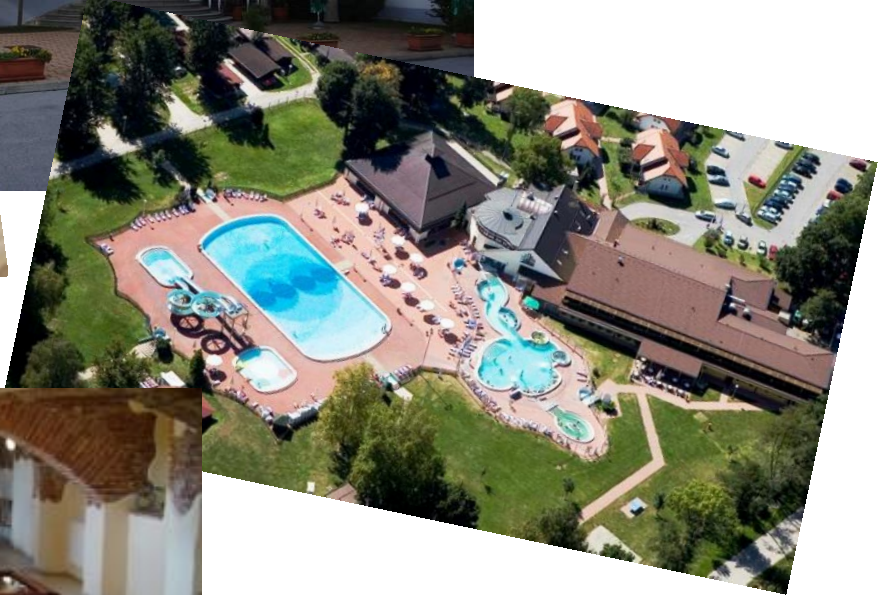
Legenda: 1 – zelo nezadovoljen; 5 – zelo zadovoljen

Glede na raziskane zanimivosti, ki jih nudi Prlekija in glede na našo izkušnjo ob obisku destinacije, smo se odločili, da skrbno izdelamo načrt štiridnevnega športno aktivnega oddiha v Prlekiji in v ponudbo vključimo čim več vrlin Prlekije, hkrati pa se osredotočimo na pomanjkljivosti, ki jih je zaznala razvojna agencija, in jih preko ponudbe izboljšamo. Ponudba je sestavljena predvsem za mlade ljudi, oziroma za tiste, ki so mladi po srcu in so željni pridobitve nekega novega znanja, hkrati pa si želijo razgibanega in zabavnega oddiha. Je tudi cenovno ugodna, saj približna cena na posameznika znaša približno 100 € (3x nočitev + polpenzion 48 €, 3x kosilo cca. 30 €, vstopnine cca. 20 €).

1. dan:

V času kosila prispemo v Veržej in se nastanimo v Penzion Mavrica. V jedilnici, ki jo preveva občutek domačnosti, nas pričaka okusno kosilo s pridihom prleške kulinarike. Ker smo si kratek oddih privoščili z namenom, da se imamo lepo in pozabimo na vsakdanji stres, si bomo prvi dan privoščili popolno sprostitev in se po odličnem kosilu in krajšem počitku s kolesi odpravili na popoldansko kopanje v Terme Banovci, majhne, domačne in gostoljubne terme s termalno vodo nekdanjega Panonskega morja. Kopališče ponuja 2.000 m² vodnih površin s slapovi, tobogani, podvodnimi masažami, whirlpooli in vrelci. Preden nam zraste plavalna kožica, se poslovimo od term in odkolesarimo nazaj v Mavrico, kjer nas bo pričakala prava prleška pojedina.

1. dan v sliki:

2. dan:

Zjutraj se bomo napolnili z energijo ob samopostrežnem zajtrku, nato pa se bomo s kolesi odpravili v čase bakrene dobe, kar 5500 let nazaj v preteklost.

Ogledali si bomo prikaz življenja tedanjih prebivalcev, njihov način življenja, prehranjevanja, obdelavo zemlje s kamnitim ralom, izdelovanje kamnitega orodja. Rekonstrukcija prave prazgodovinske vasi je zgrajena na mestu arheoloških izkopavanj. Poskusili bomo tudi prakruh iz prapeči.

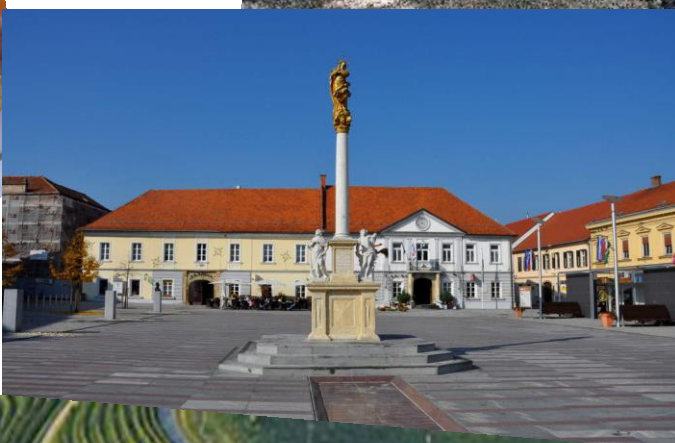
S kolesi se bomo zapeljali do Ivanovega izvira, kjer se bomo v sožitju z naravo malce odpočili, pridne ženske Turistično narodopisnega društva Razkrižje pa nam bodo spekle lokalno specialiteto razkriške mlince.

Po okusni malici se bomo odpravili do Ljutomera in se sprehodili po trgu. Ogledali si bomo kasaški stadion, nato pa bo treba nahraniti lačne trebuhe. Kosilo si bomo privoščili v eni od picerij. Kratek odmor si bomo privoščili v parku 1. slovenskega tabora, nato pa se bomo odpravili na Jeruzalem.

Do vrha nas bo popeljala vinska cesta, tam pa si bomo ogledali Marijino cerkev, dvorec, v katerem je gostišče s 300 let staro obokano kletjo, zraven pa bogat arboretum z eksotami, drevesi, grmovnicami in trajnicami.

Ko se bomo nadihali svežega zraka, se bomo s kolesi popeljali nazaj do Penziona Mavrica. Pripravili bomo taborni ogenj, si »spajali« kruh, spekli klobasice in preživeli čudovit taborniški večer ob nežnih zvokih kitare, prepevanju pesmi in pripovedovanju zgodb.

2. dan v sliki:

3. dan v besedi in sliki:

Po zajtrku se bomo s kolesom odpravili proti Radencem. Povzpeli se bomo na Kapelski Vrh. Ogledali si bomo tamkajšnjo župnijsko cerkev Sv. Marije Magdalene. Po krajšem oddihu bomo kolesarili do Radencev, kjer si bomo privoščili kosilo v Gostilni Park. Po kosilu si bomo ogledali še park v neposredni bližini gostilne, nato pa se bomo odpravili nazaj v Veržej. Tam bomo razmigali svoje prste v lončarski delavnici. Po večerji v Penzionu Mavrica bomo lahko v sobi za druženje odigrali namizni nogomet in si pripravili zaključno zabavo ob plesu in petju.

4. dan:

Po obilnem zajtrku se bomo polni novih doživetij odpravili domov.

ZAKLJUČEK

Prlekija je majhna in v svoji majhnosti zelo bogata dežela. Pohodi po vinorodnih predelih ali po ravninskem, z mrtvicami in gozdnimi potmi prepredenimi predeli s postanki za degustacijo vin ali prleških kulinarčnih specialitet lahko v prihodnje predstavljajo privlačnost za turiste, za enodnevne izlete ali pa tudi za daljše obdobje, kjer se lahko vključi tudi bivanje v katerem izmed termalnih centrov. Prav tako obstaja veliko kolesarskih poti za kolesarje, ki se lahko s kolesom odpravijo do ponudnikov kmečkega turizma in izkusijo kulinarčne specialitete ali pa po gozdnih poteh odkrivajo pristno naravo.

Prlekija postaja atraktivna turistična točka, ki relativno dobro izkorišča svoje danosti v namen turizma in svojo ponudbo nadgrajuje. Z vključitvijo več raznovrstnih športnih aktivnosti lahko svojo prepoznavnost in priljubljenost še poveča. Glede na naravne ter kulturne danosti se Prlekija lahko uveljavi kot turistična lokacija, kjer se bo izvajal športni turizem v obliki pohodništva in kolesarjenja, ki se prepleta z ogledi zanimivosti, kulturne in naravne dediščine ter s kulinariko.

S svojim prispevkom smo pripomogli k približanju destinacije populaciji mladih. Opisan program smo preizkusili tudi sami v sklopu vzgojne skupine in bili nad njim navdušeni, saj smo bili aktivni, vključeno je veliko zabave, hkrati pa smo se naučili tudi veliko novega. V prihodnosti oziroma v mesecu maju bomo program izvedli tudi v sklopu celotnega Doma Antona Skale z vsemi otroki in mladostniki s posebnimi potrebami, ki niso gibalno ovirani.

PREDSTAVITEV NA TURISTIČNI TRŽNICI

Počasi morje je veliko kopnu risalo obliko in tako je nastala mala, a razgibana pokrajina Prlekija. Na stojnici se bomo predstavili s tradicionalno kulinariko Prlekije. Z brošurami, ki jih bomo sami oblikovali, bomo podkrepili predstavitev našega štiridnevnega popotovanja s kolesom po Prlekiji. Ljudi bomo privabljali po celotnem prizorišču. Imeli bomo svoje maskote. Naš cilj bo prepričati obiskovalce, da se odpravijo v Prlekijo in si ogledajo njene lepote, morebiti tudi v okviru programa, kot smo si ga zamislili v nalogi.

VIRI IN LITERATURA

1. Bartoluci, M., Škorić, S. in Šindilj, M. (2013). Modeli organizacije i kvaliteta sportsko-rekreacijskog turizma u Istri, v Znanstveni radovi unutar teme. 86–92.
2. Berčič, H. (2008). Povezanost turizma in športa ter njun vpliv na celovito ravnovesje sodobnih nomadov. *Šport*, 3–4.
3. Cimperman, L. (2003). Marketing olimpizma: kritično ovrednotenje ITK spleta OKS-a. Diplomsko delo. Fakulteta za družbene vede. Ljubljana.
4. Gibson, H. (2006). *Sport Tourism. Concepts and Theories*. Routledge. New York.
5. Ivanušič, T. (2016). Ustni vir. Turistični informacijski center Razkrižje.
6. Javna razvojna agencija Občine Ormož, Prleška razvojna agencija, PORA Gornja Radgona. (2013). Območni razvojni program Prlekija 2014–2020. Gornja Radgona, Ljutomer, Ormož.
7. Klančnik, R. (1998). Šport kot pomemben turistični proizvod in vsebina »eventmarketinga«. V *Šport in turizem* (6–8). Maribor: Olimpijski komite Slovenije, Združenje športnih zvez, Odbor športa za vse.
8. Mežnar, M. (2012). Osnove menedžmenta v športu. Neobjavljeno interno gradivo.
9. Mrak, G., Lamovšek A. in Fikfak, A. (2012). Turizem in poselitveni vzorci na podeželju. *Arhitektura raziskave*. Ljubljana: Fakulteta za arhitekturo. Str. 32–42.
10. Projekt RIS in SURS (2005). Uporaba IKT v gospodinjstvih in po posameznikih.
11. Schwark, J. (2002). Sporttourismus: Spezifik, Handlungspotenziale in Zugänge. V *Sport und Tourismus – Dokumentation des 10. Symposium zur nachhaltigen Entwicklung des Sports*. Deutscher Sportbund.
12. Standeven, J. in De Knop, P. (1999). *Sport Tourism*. Champaign, IL.: Human Kinetics.
13. Uran Maravič, M., Bednarik, J. in Lesjak, M. (2015). Slovenian Sport Tourism Destinations and their Competitiveness, v *Annales Kinesiologiae* Vol 6, No 1.
14. Urbanc, M. (1998). Panonski svet. V Kovač, M. (ur.). *Slovenija – pokrajine in ljudje*. Založba Mladinska knjiga. Ljubljana. Str. 531.
15. Vodeb, K. (2014). Turistična destinacija: sodobna obravnava koncepta. Koper: Založba Univerze na Primorskem.
16. Vršič, A. (2012). Strateški razvojni in trženjski načrt turistične destinacije zaokroženega turističnega območja Prlekija Ljutomer za obdobje 2008–2011. Neobjavljeno interno gradivo.
17. Weed, M. in Bull, C. (2004). *Sports Tourism: Participants, Policy, and Providers*. Boston: Elsevier.
18. WTO. (2005). *On Track for Another Strong Year*. WTO World Tourism Barometer.